

Rebić, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2002.). Boško Pešić upoznaje nas s novom čitankom u izdanju Matice Hrvatske, *Hans Georg Gadamer, čitanka* (Filozofska knjižnica Matice hrvatske, Zagreb, 2002.), a Svjetlana Lončarić prikazuje knjigu Milane Černelić *Bunjevačke studije* izašle u Zagrebu 2006. godine u izdanju FF pressa. Kraj cjeline obilježava Vedrana Martinović izvještajem *Enciklopedija oko stola* o međunarodnom skupu enciklopedičkih ustanova održanom u ožujku 2005. u Zagrebu.

Osvrćući se na prikazane članke, sa sigurnošću možemo ustvrditi da ovaj časopis donosi novosti iz više različitih znanstvenih područja i to lingvističkog, jezičnog, filozofskog, povijesnog, no s posebnim naglaskom na hrvatski jezik, leksikografiju i njezine krajnje produkte. Konceptija cijelog izdanja je sustavna, zahvaljujući jasnoj podijeli na cjeline lako je pronaći neki određeni tekst. Članci su pisani stručno, informacije koje donose potkrijepljene su potrebnim znanstvenim aparatom, a njihov sadržaj baca novo svjetlo na već poznate i neke sasvim nove. U nadi da ćemo na stolu uskoro imati i drugi broj, s poštovanjem pozdravljamo ovaj novi časopis.

Ivana Levstek

Tkalčić, Godišnjak Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije, 11(2007)

Svezak koji prikazujemo tiskan je na 968 stranica, a kao i prethodni slijedi ustaljeni obrazac u podjeli objavljenih radova unutar nekoliko cjelina. Članak *Župa Sv. Terezije od Djeteta Isusa u Zagrebu (1936.-2006.)* S. Kožula, kojim započinju *Povjesničke rasprave*, tumači političko-crkveno stanje u Hrvatskoj i Zagrebu u međuratnom razdoblju te prati tijek osnivanja petnaest novih župa u tadašnjoj južnoj periferiji grada, osvrćući se posebice na župu Sv. Terezije od Djeteta Isusa, njezin osnutak, sedamdesetogodišnju povijest te župnike, upravitelje župa i duhovne pomoćnike koji su u njoj djelovali.

A. Jembrih u članku *Molitvenik bratovštine Sv. Barbare u Brdovcu (1678.) Prilog poznavanju hrvatske molitveničke književnosti* prikazuje molitvenik *Pobožne molitve iz vnogeh molitveneh knjig izebrane* (1678.) nepoznatog autora koji je, čini se, bio namijenjen ponajprije ženskim članicama spomenute bratovštine. Pored obavijesti o sadržaju, autor priloga molitvenik uspoređuje i ukazuje na sličnosti s drugim hrvatskim molitvenicima te donosi njegovu jezičnu analizu.

Pavlini samostani u karlovačkom kraju A. Sekulića prikazuje povijest pavlinskih samostana u karlovačkoj okolini, od najstarijeg utemeljenog na području Petrove gore početkom XIV. stoljeća, preko samostana u Kamenskom s početka XV. pa do najmlađeg utemeljenog u Sveticama u prvoj polovici XVII. st.

S. Razum je člankom *Povijest župe Lobor Vjekoslava Noršića* predstavio rukopis tadašnjeg župnika u Bedekovčini koji je 1924. sastavio povijesni prikaz loborske župe, čiji se izvornik čuva u Nadbiskupijskom arhivu u Zagrebu. Iza njega slijedi i

sam tekst V. Noršića (*Lobor*) u kojemu su pribilježeni podaci o starosti i opsegu župe, njezinu odnosu s grofovskom obitelji Keglević, zatim opisi stare i nove župne crkve, župnih posjeda, bratovština, župnih kapela te osnovni podaci o tamošnjim župnicima i duhovnim pomoćnicima.

Poglavlje pod naslovom *Izvori* započinje radom S. Razuma *Sudbeni spor zbog nasilja u Hrvatskom zagorju* u kojemu su s popratnim komentarima objavljene tri isprave iz 1580. godine. U prvoj Rudolf II., na molbu Mateja Keglevića, dopušta obnovu sudskog postupka poradi nasilja među plemstvom i njihovim podanicima u dijelovima Hrvatskog zagorja, u drugoj tadašnji hrvatski ban Kristofor Ungnad traži od Zagrebačkog kaptola dostavljanje sudskih poziva svim sudionicima u ranije spomenutom sporu, dok u posljednjoj Zagrebački kaptol javlja banu da je njegov nalog izvršen.

Člankom *Pokušaj gradnje nove župne crkve i župnog stana u Svetom Martinu pod Okićem (1807.-1809.)* S. Razum predstavlja četiri isprave i isto toliko nacрта što se čuvaju u Nadbiskupijskom arhivu u Zagrebu koji svjedoče o neuspješnim pokušajima Pavla Smendrovića, župnika u Sv. Mariji pod Okićem, da izgradi novu župnu crkvu i župni stan.

Duhovni dnevnik Mihovila Kanotija, istoga autora, predstavlja i objavljuje prvi svezak duhovnog dnevnika tog svećenika Zagrebačke nadbiskupije, dugogodišnjeg vjeroučitelja i župnika u Varaždinu te počasnog kanonika Zbornog čazmanskog kaptola. Dnevnik je pisan u vrijeme Kanotijevih sjemenišnih, odnosno studentskih dana, od 1902. do 1905.

Posljednji rad S. Razuma u ovome poglavlju (*Osuđeni vjerski službenici u Hrvatskoj u razdoblju od 1944. do 1951. godine. Doprinos hrvatskom žrtvoslovlju*), pored uvodne rasprave, donosi cjeloviti prijepis dvaju popisa osuđenih svećenika, časnih sestara i crkvenih službenika, odnosno bogoslova svih vjeroispovijesti na području NR Hrvatske za razdoblje 1944.-1951.

Poglavlje namijenjeno objavljivanju izvora zaključuje M. Akmadža tekstem *Spisi komisije za vjerske poslove NR Hrvatske o katoličkim svećenicima u iseljeništvu* u kojemu se tumače i objavljuju dokumenti i popisi svećenika u iseljeništvu nastali radom spomenutoga tijela pedesetih i šezdesetih godina prošloga stoljeća povodom Memoranduma o vjerskim progonoštvima i položaju Hrvatske kojega su katolički svećenici u dijaspori uputili tadašnjem američkom predsjedniku, vladama brojnih država te vodećim svjetskim političarima i vjerskim uglednicima.

Tekst *Dojmovi iz Hrvatske* kojim započinje poglavlje *Uspomene* zapravo je prijevod izvornog teksta S. Strzeleca koji je na poljskom jeziku u pavlinskom časopisu *Vox eremi* objavljen 1945. Članak govori o posjeti tog poljskog pavlina Hrvatskoj tijekom 1944., utiscima koje je stekao o tadašnjem zagrebačkom nadbiskupu A. Stepincu te o njegovu viđenju Zagreba, Marije Bistrice i drugih hrvatskih mjesta u kojima je boravio.

M. Repić, dugogodišnji župnik u Lepoglavi (1946.-1999.), u obliku kratkih crtica nanizanih vremenskim slijedom, govori o vlastitim svjedočanstvima iz razdoblja prije i nakon Drugoga svjetskoga rata u lepoglavskom kraju (*Da se ne zaboravi!*

Uspomene lepoglavskog župnika u miru), a L. Buturac (*Moja sjećanja na susrete s nadbiskupom i kardinalom Franjom Kuharićem*) na temelju dijelova ranije objavljenih tekstova i vlastitih sjećanja progovara o tridesetak događaja u kojima je sudjelovao F. Kuharić te autor članka.

Radom M. Jurić (*Građevinski spisi crkvenih zgrada u fondovima Hrvatskog državnog arhiva (1869.-1941.) Predmetni vodič*) započinje cjelina *Arhivsko i knjižno gradivo*. Spomenuti je članak zapravo treći rad u nizu (prva dva su tiskana u 8., odnosno 10. broju *Tkalčića*) kojim se donosi popis građevinskih spisa što se odnosi na zgrade kršćanskih crkava, ali i vjerske objekte drugih vjerskih zajednica. U popisu je pribilježeno ukupno 1.615 odgovarajućih arhivskih jedinica iz ukupno sedam fondova koji se čuvaju u Hrvatskom državnom arhivu.

Zajedno sa S. Razumom M. Jurić je potpisala i rad pod naslovom *Kartografski izvori Nadbiskupijskog arhiva u Zagrebu (II. dio)* u kojemu se nalazi popis 182 novopronađene ili novopristigle zemljopisne karte koje se čuvaju u raznim zbirka i fondovima spomenute ustanove.

Člankom *Prilog poznavanju knjižnice Isusovačkog zavoda (kolegija) u Zagrebu* V. Magić je predstavio sedamnaest tiskanih knjiga koje se čuvaju u Metropolitanskoj knjižnici Zagrebačke nadbiskupije, koje su do ukinuća isusovačkog reda 1773. pripadale knjižnici isusovačkoga Zagrebačkoga zavoda.

U cjelinu *Događanja* svrstan je tekst S. Razuma *Vjernici u srcu različitih uljudbi* kojim je prikazan »Šesti susret Katoličkih uljudbenih središta Mediterana« održan u Dubrovniku potkraj listopada 2007.

Na kraju sveska nalaze se prikazi knjiga (u ovom broju ih je čak trinaest), pravila i ljetopis Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić«, popis njegovih članova i darovatelja, popis fotografija te kazalo osoba, mjesta i pojmova.

Mario Stipančević

Stein, W. H. *Französisches Verwaltungsschriftgut in Deutschland: die Departementalverwaltungen in der Zeit der Französischen Revolution und des Empire*. Marburg : Veröffentlichungen der Archivschule Marburg, Institut für Archivwissenschaft, 1996.

Godine 1996., u izdanju Instituta za arhivistiku koji djeluje pri Arhivskoj školi Marburg (Hessen), objavljen je rad *Francusko registraturno gradivo u Njemačkoj: uprava departmana u vrijeme Francuske revolucije i Carstva* autora Wolfganga Hansa Steina. U uvodnom poglavlju autor daje povijesni kontekst prisutnosti francuskog jezika u njemačkim registraturama u razdoblju od 1797. do 1813. godine. Širenje francuskog jezika i posebno francuskih oblika državne uprave (departements, pays réservés) na njemačkom teritoriju krajem 18. i početkom 19. st. nije više bilo, za razliku od razdoblja 16.-18. st., kada je francuski bio jezik diplomacije i kulture